

— Легни! пришепна голѣмиятъ, слѣдъ като се прострѣ на земята. Послѣ свирна. Като отговоръ, послѣдва друго свирене отъ къмъ стѣната. Тѣ потеглиха напредъ пълзешкомъ... Прѣдъ стѣната, до самата земя, се показѣха два жълти мустака, които стърчеха подъ нечиста шапка. Голѣмиятъ скочи въ окопа при прусака.

— Този е братъ ми, каза той, като сочеше съпътника си.

Стеннѣ бѣше толкова мѣничъкъ, че като го видѣ, прусака въ започна да се смѣе и бѣ принуденъ да го вземе на ръцѣ, за да го подигне до стѣнната дупка.

Отъ другата страна на зида имаше голѣми нѣсипи отъ прѣстъ, начупени дървета и черни трапчини въ снѣга. А въ всѣка трапчина — сжщата мръсна шапка, сжщитѣ жълти мустаци, които се смѣяха, като виждаха минаващитѣ дѣца.

Въ единъ кѣтъ се намираше кжщата на градинаря. Долниятъ ѣ етажъ бѣше пълненъ съ войници, които играяха на карти и варѣха чорба на буенъ огънь. Чувствуваше се меризма на зеле и сланина. Каква разлика отъ лагера на доброволцитѣ! Въ горния етажъ се бѣха разположили офицеритѣ. Отъ тамъ се чуваше свирня на пиано, сжщо и отпушване на бутилки съ шампанско вино. Парижанитѣ влѣзоха, посрѣщнати съ радостно „ура“. Тѣ прѣдадоха своитѣ вѣстници. Послѣ имъ налѣха вино и захванаха да ги разпитватъ. Всички тия офицери имаха гордѣ и недобъръ видъ; но голѣмото момче ги развличаше твърдѣ много съ своята разпасаностъ и развалено наречие. Тѣ се смѣяха, повтаряха думитѣ му и се наслаждаваха отъ тая парижка калъ, що имъ се поднасяше.

И на малкия Стеннѣ се искаше да говори, за да покаже, че не е глупавъ, ала нѣщо като че го възпираше. Срещу него, настрана отъ другитѣ, седѣше единъ по-възрастенъ и по-сериозенъ прусака, който четѣше, или се приструваше че чете, защото той не снемаше очитѣ си отъ момчето. Въ погледа му се криеше нѣжностъ и укоръ: като че тоя човѣкъ бѣ оставилъ въ своята родина синъ, едноврѣстенъ съ Стенна. Той като че говорѣше на себе си:

— Азъ бихъ желалъ по-добрѣ да умра, отколкото да вида сина си, че върши подобно занятие.

Отъ тази минута Стеннѣ почувствува като че нѣкоя ръка му натиска сърдцето и прѣчи на послѣдното да бие.

За да се избави отъ това мжчение, той захвана да пие. Скоро всички го заградиха. Той слушаше разсѣяно, посрѣдъ грубитѣ смѣхове, какъ другарѣтъ му се подиграваше съ народната гвардия, съ начина на обучението ѣ, прѣдставяше какъ държатъ оржието въ Маре, и какъ се произвежда нощна тревога на обкопитѣ. Слѣдъ това голѣмиятъ сниши гласа си, а офицеритѣ се събраха около него и лицата имъ станаха сериозни. Подлецѣтъ, искаше да ги прѣдупрѣди за нападението, което имъ готвѣха доброволцитѣ.

Малкиятъ Стеннѣ скочи буйно отъ мѣстото си, изтрѣзнѣлъ вече, и извика:

— Това небива... Азъ не искамъ.

Но другото момче само се изсмѣ и продължи. Прѣди да свърши то, всички офицери станаха. Единъ отъ тѣхъ посочи вратата на дѣцата.

— Вървете си! имъ заповѣда той.

И тѣ заговориха помежду си бързо-бързо по нѣмски. Голѣмиятъ излѣзе, гордѣ като вождъ, дрънкайки паритѣ въ джоба си. Стеннѣ го послѣдва съ наведена глава. Като минаваше край прусака, чийто погледъ толкова го смущаваше, той дочу тжженъ гласъ, който казваше: „хубава низостъ, да... хубава низостъ.“

Очитѣ му се налѣха съ сълзи.

Като излѣзоха на полето, дѣцата удариха на бѣгъ и скоро се завърнаха обратно. Торбата имъ бѣше пълна съ картофи, що имъ бѣха дали прусацитѣ. Благодарение на това тѣ прѣминаха безпрѣпятствено обкопитѣ на доброволцитѣ. Тукъ се готвѣха за нощно нападение. Тихо прииждаха войски, които се трупаха задъ стѣнитѣ. Стариетъ сержантъ, съ щастливъ изражение на лицето разпрѣдѣляше войницитѣ си. Когато дѣцата минаваха покрай него, той ги позна и имъ се усмихна радостно...

О! какво мжчение причини тази усмивка на Стенна. Искаше му се да извика въ тази минута: